

יוסי הדר: עכשיו באו אל ביתי
ימים אחרים; ספרי עתון 77;
1994; 80 עמ'

תחושה רחוקה ומלאה תוגה של אדלת
הזמן וחוסן עידן. היא הרומינגטה
הרגשית והפואטית המקשרת בין
שלושה ספריו של קובץ השירים
שלאפניו והייריש מתה: "כמו אבן
אהלמה": "הריחוק הנכון".

בשירי השער על מוח היידיש,
המשובצים בביטויים ומבעים שגורים
מספה מתהרר: "ה הפוכה היידיש
למסופרה על עבר שחקר ולמסופניה
על רמתו של דור הולך וכלה, פיות
ורוחות אהת. אשר ספרי ויכרון"
ויכני" עם מסמניו בשלב הגוויעה
והעלמות.

בשירים אלה שורה התייחסות אישית
ונבעת לבב בשיחותה יבפסותה אל
נושא השואה. ציקר ההווה של "אוי
וישם" מרחיב-אירופיים אפוליים
ובתייחסים מיימים גם יחד, המעצבים
כמעט עם דוקרנותם של האור
השמש המזרח הרכיבים. "הבהירים
עד להרהים" ו"קשים לעיניים" ועמ'
9, 115. אובדן היידיש, "שפה גסועה
בחלוף" ו"עלה חוד" של ענועים"
יכני" ועמ' 11, 124. למשל) וקבורתה
מתוארים בנוסטלגיה עצובה גם
כמאפייני חוויות העובת. פרידה
והתנתקות מטיים - מהיסטוריה,
מילדות, מהורים, מימים שהיו -
שבסקופם באים על הדובר ימים
אחרים" כמסעוטים האיובית-כלינית
(עמ' 56, למשל).

הדמויות המאכלסות את השער
הראשון נטולות, כצפוי, מן הארכיון
הפנימי הסגור של הדובר (עמ' 19):
דמויות של זקנים, אלטנות ומסוגעים,
של שוכני בית-חולים ובאי
בית-כנסת, של משתתפי הלויית
ואספתי-אזכרה; העברית "המדרבית"
ובמובן הכפול של ריבויית וגם יבשה
ובלתי עסיסת לעומת היידיש, בה
שונה פעולתה, עד כי אין היא
מסוגלת לא נשכח, הרגש, להיות לשוננו
הטבעית של הדובר ושיריים.

עידן נדיקים תמיד יחד", אמרת
בלקוניות, המכסה על סורה פנימית
סרגית. אשה, אשר "את היידיש קברה
עם תכסיתה/בנה" בתשובה של
השאלה "למה באה ארצה" (עמ' 20).
תשובה זו מתעדת בניהם מונמכת,
שהיא חלק מעיצוב שירי "מפוחת"
במתכוון, אמת היסטורית, תרבותית
ולאומית כוללת, אשר לנבי ברבים
בחוכמה היא נשוכת תהיה מונמכת,
עד היום, אוסייני לפואטיקה כלומה,
אך סעונה מאוד זו, הוא, למשל, שיר
"מן המחורר" מ"שיהו לקח את הילד
משה", ילד ש"שניו יקח את קנות"
כשפת (עמ' 21).

כפינה ההימיה על עולם שנגמר,
מוזיה ההיזכרות וההתבוננות של
גבר בסתיו חייו, שורה קינה נוספת,
במחזור "שבעה על בן שמת במלחמה".
והרי מסין טבעת אבל משהלכת בתוך

טבעה, אבל, שמענה את תחושת ויעוד
הכליה, ההופכת לגורל, המדובר
באורכו בן להורים, שנמלטו מאי
המלחמה. כדי להישלל בארץ מבטחת
"אריכות ימים" והמשכיות, אשר
אינה עומדת בהבטחתה, בהקשר זה, די
בשורות תמציתיות ואגביות לכאורה,
כדי לשרסס את השונות, שאמרה
היתה להיווצר בין "שם" ל"כאן",
מסוג: "לקוב כאובע בכקר לחלב" את
הפיות. זהו בעברית מתנגש עם קרין
סגור" ועמ' 22. מוח הן במלמה
מעורר מחדש את התמונות והצלילים
מן הישרות: מילילית הבריחה, והיא
מחוק את הודאוח הפנימית, מוצקה
והסרת מוצא. כי "הגביש" המיסקיל
הפנימי הוא/ הגביש האחרון.

ימות זו, כרובה בהכרה, שגם
ביקורים וסיוורים לאיתור קרובים
חיים/ מתים, בנוסח היפיש טורשים,
כלודו, בורשה, או בשכונה הומונית
של לונרן, לא ישנו את העובדה,
ההופכת לטוב גפשי טיפלי, כי היה
נגמר/ את כל הזכרונות שרפי/ כן
כבשנים מצפי אפיל הרשמי" או
"הכל נודף/ איזה ריח רחוק" ועמ'
131; הרי גם החזון המספיד את
היקווען בגולקרט גרין שמרשב
להספרו מלים אנגליות... מכאן ועל

**זרותו לעצמו,
ורחוקו מעצמו,
מהוויות השע
הפנימי, העצב
חסר הקרקעית.
הכרירות העלבון
והיתמות, מושלכים
כולם על דמות
האהובה**

האפירה, שממנה משתמעת רמיזה
אסימטרית: "הלשון מתגלגלת כאפן
אחר/ והפ ככר אינו נפתח/ הלבנות
הקורמת" ועמ' 133.

המסור, הזכור בקובץ פעם אחת
בניווט היידיש של שמו "יולקה",
גיטע יונגעלעי", על מלוא מועקתה
הרגשית הדומעת, חותם את השער
הראשון כשיר חריג בהרפואת-ביטויי,
המעוצב כמעין צעקה שהעזה בוף סוף
לפרוץ את בלימת התוגה הכובדת,
שהעטה בשורותיו הפותחות האקציה
הראשונה תל אביב נסתמה/ וכי
טוב, כמעט בכי טוב" ממקמת
ההוויה תל אביבית", עכשווית
ואיסקליפסית כאחת, מתוך מרקם
חיייתי ופואטי הנעוץ באותם מראות
וקולות שאין לעוררם: את מקום
התמונת הקלסית" של מתנה המות
שמלאה כאן "להקת קצב חשמלית",
אד גם היא משפיעה "מצבנים
אהרונים" ובמשעות כפולת/ ברוח
המו"י" עמ' 136.

השער השני ממשיך את קודמו
אוייתו ותמטיה, אולם הוא עימד
הפנים של יתר התכנסות השתבבלות
בתוך תחומי האני, המייצג את עצמו

מיצון ומכירת להכיל את הכאב כמו
אבן/ אהלמה אוגרה בכני... להכיל
המראות, לסגור עולם/ כל יום כל יום
ללכת ילא הרגע" ועמ' 139.

זהו עולם החתיב וסבוע במדות
הדמקה"ש שלאחר תק הכול, בהעדר
החמים ובסמליים של דים שיוף",
"אש" ו"עשן", המוכרים היסב
מיצירתם של משוררים יוצאי הפלנסה
האחרת, משנות השישים ואילך ואף
מקיים לכן.

א יכולה להשתחרר מ"חמה הנשכח"
הופכת "פנים ועיניים" של "אחים"
הסרי פנים ועיניים, לצורות מעמקים
אינסגטיביות יבלתי נמחקת ועמ'
143-142. בבחינת מעין חוק טבע

המוגדר מחדש: "הכל נולד" ועל משקל
הדוממה ה"יונית" הכל זורם" "גוף
נולד כנפש והכל/ נשמה בחמר
סוגר..." ועמ' 144. בדומה ל"הכל
מקשר לברים נופניים" ועמ' 49.

הזרימה ההדדית בין גוף לנפש והופכת
את ההתנסויות הפיזיות הרחוקות
ביותר כרוניולוגית, לתבניה נפש
לצמיחת, וכן בכיוון ההפוך: כאב
הרוח הוא בהכרח גם כאב הגוף,
"זוגם הלב" המושלל ב"רקמה
הפנימית" ועמ' 146.

הצפייה, או החוויה, כי "בעוד שנים"
יעבור "מסען נגטי" זה בירושה לכן
מבטלת את עצמה, מיניה וביה, כשיר
הפסיים את השער ועמ' 148.

במעגל השירים האחרון מתווספת
נוכחותה של דמות אשת-חיל, המוזהה
מסאפורית כמחמה מהיפים שבשירים עם
"העיר" ורחובותיה (למשל: עמ'
169-68).

הדיאלוג עם נופה ונשמתה מוקרן
ונכווה ספורכבותיו ובעייתיותו של
האני הדובר, "המתאווה אל הרחוק/
הנכון הניתוק והניכור, שהוא חש
אל ה"זרות". כלשונו, שהיא תולדת
זי ה"ניעה".

ורתו לעצמו וריחוקו מעצמו, מהווית
השטע הפנימי, העצב חסר הקרקעית,
הכרירות, העלבון והיתמות, מושלכים כולם על דמות האהובה,
אשר כמידת קרבתה וענתה כן גם
מידת הניתוק והניכור, שהוא חש
כלפיה. "הדחה הערפלי" החוצץ בין
שניהם: גם כרנע השוא של ה"הימיה"
מונע חיבור עד תום ומסרפה את
גילוי "הסוד המצפן" שבינו לבניה
ועיין' עמ' 164-60: 173.

"השקט הפנימי" המאיים, שהולך

לאה גלזמן